

Autor: Patrick Harrington

Výsledek čtvrtletního referenda o setrvání Británie v Evropské unii nelze předem odhadnout, zastánci setrvání však neváhali okamžitě využít zavraždění poslankyně Coxové pro svou kampaň.

Ve čtvrtek 23. června budou britští voliči odpovídat na otázku: „Má Spojené království zůstat členskou zemí Evropské unie nebo ji opustit?“ Odhady jsou příliš těsné, než aby se dal předem spolehlivě určit výsledek.

Průzkumy agentur však momentálně naznačují rovnoměrné rozdělení příznivců setrvání i odchodu a nezanedbatelný počet dosud nerozhodnutých.

Až do února si kampaň „Remain“ (zastánci setrvání) udržovala nad příznivci odchodu („Leave“) bezpečné vedení mezi 51 a 55%. Následně se ale hnutí Leave podařilo přilákat na svou stranu více lidí a navýšit své šance na úspěch.

Osmnáct procent z 3000 respondentů v nedávném průzkumu veřejného mínění společnosti **Opinium** a **European Centre for Research in Electoral Psychology** (Evropské centrum pro výzkum volební psychologie) na London School of Economics odpovědělo, že ještě neví, jak budou v referendu hlasovat.

Až 30% voličů by se mohlo podle zjištění průzkumu rozhodnout nebo rozmyslet během posledního týdne kampaně a polovina z této množiny by tak mohla učinit dokonce ještě přímo v den hlasování.

Zakladatel a předseda agentury pro výzkum veřejného mínění **ComRes** Andrew Hawkins označil referendum za nebývale nepředvídatelné. „Vidím pro to dva zásadní důvody. Zaprvé je to procento lidí, kteří říkají, že neví (jak hlasovat) a zadruhé podíl těch, kteří říkají, že se ještě mohou rozmyslet. Když je sečtete, musíme nevyhnutelně dospět k závěru, že o výsledku zdaleka není rozhodnuto,“ říká Hawkins.

Souhlasí s ním i finanční experti připravující se na možný ekonomický dopad: „Připomíná to hod mincí. Je-li výsledek 50 na 50, záleží spíš na štěstí, na jaký scénář se připravit,“ prohlásil Dieter Wemmer, finanční ředitel největší evropské pojišťovny Allianz.

Když už mluvíme o štěstí, mnozí považují pohled na kurzovou nabídku bookmakerů za lepší vodítko než průzkumy mínění, které se tak výrazně pletly před posledními britskými parlamentními volbami. Mluví se také o nesouladu mezi telefonními a online průzkumy. Sázkové kanceláře ostatní mají dobré důvody pro přesnou predikci – závisí na tom jejich

Argumentaci „atmosférou strachu“ nevyužívá levice jen v Británii, ale na celém světě.

živobytí. Kurzy se momentálně pohybují kolem 4/9 (asi 1,45 v českém systému) na Remain a 7/4 na odchod (2,75 v českém systému).

Sázka sta liber na vítězství Remain by při úspěchu přinesla 44,44 liber zisku, sto liber na Leave pak 175 britských liber. „Zasvěcení“ tedy momentálně sázejí na setrvání ostrovní země v Unii.

Tragická smrt Jo Coxové pak vnesla do rovnice další novou neznámou.

Kampaň před referendem byla v celé zemi na několik dní pozastavena. To v této fázi nejspíše poškodilo kampaň Leave, která nabírala příznivce i tempo.

Podle listu *Sunday Mirror* se po zprávě o vraždě Jo Coxové také proměnil postoj k referendu.

Výzkum agentury *Survation* pro *The Mail on Sunday* také ukázal **narůst podpory** pro Remain po vraždě o tři procentní body.

Stoupenci setrvání se události chopili ke svým vlastním účelům. *Spiked Online* právem mluví o „hyenách v mediální a politické třídě, která se rozhodla s odpudivou rychlostí a pozoruhodnou nestoudností využít vraždy Coxové pro politický zisk; která promptně svalila vinu na lobbisty za Brexitu (Coxová byla pro EU i imigraci, a má se za to, že její vrah se k oběma stavěl negativně); a která okamžitě použila její smrt jako nástroj pro omezení politického projevu a důkaz, že některé postoje už nelze otevřeně vyjadřovat.“

Nijak nepřehánějí. Citují sloupkaře, kteří se nemohli dočkat, až začnou mávat lidem před očima pohřebním rubášem. Obvyklí podezřelí, jako Polly Toynbeeová z *The Guardian* prostě okamžitě museli spojit čin s „otráveným ovzduším“ vytvořeným předáky Leave!

Když jsem to dočetl, otevřel jsem svou e-mailovou schránku, kde mi přistála tato zpráva od aktivistické skupiny **Avaaz**:

Jo Coxová byla zářícím majákem lásky ve světě, soucitnou ochránkyní imigrantů a dalších ohrožených lidí a přítelkyně týmu Avaaz. Dnes jí vzdáváme čest,

abychom zítra mohli s obnovenou vášní znovu začít usilovat o to, co by sama chtěla: jednotně se postavit láskou nenávisti, která ji zabila. Tento úkol si vyžádá odhodlání nás všech.

Tuto neděli odpoledne (zítra) vyzýváme členy Avaazu po celé Británii, aby telefonicky podpořili co možná nejvíc lidí k rozhodnutí pozvednout ve čtvrtěčném referendu hlas za jednotu a proti strachu a svárům.

Volba stojící před nerozhodnutými se zdá jasná: hlas pro lásku nebo nenávist; jednotu a Jo

nebo rozkol a jejího vraha. Můžeme třeba rozdat černé a bílé čepice, abychom věděli, kdo je kdo – kdo říká, že politika musí být složitá?

Pokud odmítáme vystoupit za lásku a setrvání v Unii a stále bychom přece jen raději Brexit, měli bychom si dát pozor na jazyk. Nick Lowles z organizace **Hope not Hate** nás varuje že: „Lidé, kteří klesnou příliš hluboko, kteří se uchylují k jazyku nenávisti nebo rozněcují ohně zášti s cílem zajistit si hlasy, musejí přijmout zodpovědnost za své skutky. Jakkoliv za akt vraždy zodpovídá jen pachatel samotný, i my jako společnost musíme přemýšlet o našich činech.“

A expremiér Gordon Brown se v *The Guardian* ke kazatelskému tónu přidává: „Jak by nám jistě Jo sama jako první připomněla, naše kultura se pohybuje po sestupné politické spirále. Politické řemeslo stále více zneužívá strachu, než nabízí naději; zdrženlivá rétorika ustoupila přehnané. A kde se daří předsudkům, mnozí jich využívají k vytváření nesnášenlivosti – která až příliš často přerůstá v nenávist.“

Na podobnou strunu udeřil i Alex Massie, komentátor magazínu *The Spectator*:

Rétorika mívá následky. Když celé dny, týdny, měsíce a roky říkáte lidem, že jsou v nebezpečí, že jim jejich zemi kradou pod rukama, že je zaprodali, že jim upřeli jejich dědictví a práva, že jejich problémem, že si to nedokáží uvědomit a že nejsou dostatečně naštvaní, tak se prostě v určitém momentě někde v někom cosi zlomí – a pak se stane něco strašlivého.

Brzy byli vypuštěni hlídací psi. Robert Peston z ITV se v neděli ptal Nigela Farage, zda se po zavraždění Coxové cítí být zodpovědný za rozněcování nenávisti. Napadali ho za plakát se Syřany usilujícími o vstup do Británie. Farage neustoupil, odmítl kritiku plakátu, varoval před teroristy, kteří pronikají do Evropy vydávající se z uprchlíky, a trval na tom, že Británie by byla „bezpečnější, kdyby převzala kontrolu zpět do vlastních rukou.“ Moderátorovi si postěžoval, že je obětí nenávisti. Asociace kritiky imigrační politiky a vraždou Jo Coxové však už byla vyslovena.

Podle *The Guardian* je problémem dokonce samotný hněv veřejnosti namířený proti zkorumpovanosti naší politické třídy: „Nemůžeme ignorovat ani nápor rozdíly nečinícího hněvu vůči ‚westminsterskému establishmentu,‘ který na pozadí trvá přinejmenším od skandálu s poslaneckými náhradami a který často ještě zesilují sociální média.“

Při debatě o imigraci, politické třídě i tom, jak nás zradili a vytlačili na okraj, tedy prosím projevme trochu citlivosti. Nevšímejme si jejich korupce, chamtivosti ani podvodů – volme naše slova s rozmyslem.

Jistě by bylo neurvalé a nevyvážené ptát se na případný podíl levice při vytváření nenávisti svou rétorikou. Hesla jako „Smash the Nazis“ (Smrt náckům) by měla být ignorována.

Propagátoři hesel jako všeobecná pokrevní bělošská vina za otrokářství přece nedomýšlejí jejich případné následky. Kdyby se je nějaký šílenec rozhodl brát vážně nebo kvůli nim cítil nenávisť, tak... to by přece nebyla ničí vina, že ne? Ti „napravo“ by si však měli dávat pozor, co vypouští z úst a vždy předem promyslet, zda by si jejich slova nějaký mentálně labilní člověk nemohl nesprávně vyložit a následně se dopustit něčeho hrozného. Omezující, jistě – ale jistota je jistota!

Argumentaci „atmosférou strachu“ nevyužívá levice jen v Británii, ale na celém světě. V Americe jsme to viděli po postřelení kongresmanky Gabrielle Giffordsové v arizonském Tusconu v roce 2011.

Nejnovějším příkladem budiž útok na gay klub v Orlando, který někteří komentátoři označili za následek odporu politiků ke sňatkům homosexuálů! Cíl? Umlčení opozice a vytvoření atmosféry strachu – strachu projevit se a strachu z falešného obvinění za hrozné činy jiných. Uspěje-li tato zákeřná strategie, udusí demokratickou debatu.

Brzy se dozvíme, na kterou stranu se nakloní výsledek vyhroceného referenda. Ať už budou mít výzvy k „jednotě“ jakýkoliv účinek, zůstává Británie rozdělenou zemí a mnozí se budou cítit vyloučení, odcizení a rozzlobení. Politická třída se těší všeobecnému opovržení. Sveřepé mlčení o zradě obyčejných lidí politickou třídou problém ani pocit hluboko pociťované křivdy nijak nevyřeší – ve skutečnosti je možná naopak dále prohloubí.

Úvaha Patricka Harringtona *Brexit Vote on a Knife Edge* vyšel na stránkách Right On 21. června 2016.

Patrick Harrington je novinář a aktivista, žijící v Edinburghu. Je ředitelem think-tanku Third Way a generálním sekretářem odborů Solidarity Trade Union.